

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mai 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Noer og Bull i

HR-2020-1043-U, (sak nr. 20-054105SIV-HRET), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

mot

C

(advokat Lars Marius Holm)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en parts krav om fastsettelse av salær for tidligere prosessfullmektig etter tvisteloven § 3-8.
- (2) C engasjerte advokat A i en sak mot hennes tidligere samboer om det økonomiske oppgjøret etter endt samboerskap. Advokat A tok ut stevning for Oslo tingrett 2. oktober 2018 på vegne av C.
- (3) I e-post til tingretten 8. april 2019 meldte advokat Lars Marius Holm seg som ny prosessfullmektig for C. Partene i saken for tingretten inngikk rettsforlik 24. mai 2019.
- (4) C ba 24. juni 2019 om at tingretten fastsatte salæret til hennes tidligere prosessfullmektig, advokat A. A hadde fakturert henne totalt kr 270 500 inkludert merverdiavgift.
- (5) Oslo tingrett avsa 18. desember 2019 beslutning med slik slutning:
  - «1. Godtgjøring fra C til advokat A og B i sak 18-145703TVI-OTIR/07 fastsettes til 125 000 – etthundreogtjuefemtusen – kroner.
  2. A og B i fellesskap betaler 145 500 – etthundreogførtifemtusenfemhundre – kroner til C innen 2 – to – uker.
  3. Sakskostnader ilegges ikke.»
- (6) Advokat A og B anket beslutningen til Borgarting lagmannsrett, som 27. mars 2020 avsa kjennelse med slik slutning:
  - «1. Anken forkastes.

2. Sakskostnader tilkjennes ikke, verken for ting- eller lagmannsretten.»

- (7) Kjennelsen var avsagt under dissens, i det en av dommerne mente at tvisteloven § 3-8 ikke ga hjemmel for å fastsette salær til tidligere prosessfullmektig.
- (8) *B og A* har anket kjennelsen til Høyesterett. Anken gjelder lovtolkningen. Det er i korte trekk anført at retten ikke kan fastsette salæret til tidligere prosessfullmektig etter tvisteloven § 3-8. Parten kan påklage salæret til disiplinærorganene, eller reise selvstendig søksmål. Eventuelt må et krav om salærfastsettelse omfatte alt salær parten er blitt avkrevd fra samtlige prosessfullmektiger. Det anføres videre at tvisteloven § 3-8 innebærer et inngrep i advokatfirmaets eiendomsrett til innbetalt salær, jf. EMK tilleggsprotokoll 1 artikkel 1, og at inngrepet ikke er proporsjonalt med formålet bestemmelsen skal ivareta. Endelig anføres det at *C* har kontrahert med *B*, og at det ikke er rettslig grunnlag for å fastsette personlig ansvar for advokat *A* i et slikt tilfelle.
- (9) *B og A* har lagt ned slik påstand:
- «1. *B og A* frifinnes.
2. *C* tilpliktes å betale sakskostnader for Oslo tingrett og Norges Høyesterett.»
- (10) *C* har i korte trekk anført at det ikke er feil ved lovtolkningen. Ordlyden og forarbeidene til § 3-8 inneholder ingen unntak for tidligere prosessfullmektig. Hensynet bak bestemmelsen taler for at tidligere prosessfullmektig også er omfattet. En salærreduksjon utgjør ikke noe konvensjonsstridig inngrep i eiendomsretten. De feil som er begått, og som har ledet til salærreduksjonen, er begått av advokat *A* som ansvarlig advokat. Det må derfor være riktig at de ankende parter hefter solidarisk for tilbakebetalingen. Det bes om at Høyesterett overprøver lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Prinsipalt anføres det at tungtveiende grunner taler for et fullt omkostningsansvar som påstått for alle instanser. Subsidiært anføres at det bør tilkjennes omkostninger for begge ankeinstansene.
- (11) *C* har lagt ned slik påstand:
- «Prinsipalt:
Anken tillates ikke fremmet.
- Subsidiært:
Anken forkastes.
- I begge tilfeller:
A og B erstatter in solidum *Cs* sakskostnader for alle instanser.»
- (12) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (13) Saken gjelder en videre anke over kjennelse, og ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c. Ved denne prøvingen må ankeutvalget ta i betraktning at lagmannsrettens kompetanse var begrenset til å prøve tingrettens lovtolkning og til å foreta en ren forsvarlighetskontroll, jf. tvisteloven § 29-3 tredje ledd.

- (14) Spørsmålet i saken er om en part kan kreve at retten fastsetter salæret for en advokat som har opptrådt som prosessfullmektig i saken for retten, når oppdraget er opphørt før saken er avgjort.
- (15) Tvisteloven § 3-8 gjelder rettens fastsetting av prosessfullmektigens godtgjøring og lyder slik:
- «Parten eller prosessfullmektigen kan be om at retten fastsetter prosessfullmektigens godtgjøring. Ved fastsettingen tas det hensyn til de kostnader det er rimelig å pådra parten ut fra prosessoppdraget, sakens betydning og forholdet mellom parten og prosessfullmektigen.
- Begjæring etter første ledd må fremmes innen én måned etter forkynnelse av sakens avgjørelse i vedkommende instans.»
- (16) Bestemmelsen viderefører i hovedsak tvistemålsloven § 52.
- (17) Etter ordlyden kan parten be retten fastsette «prosessfullmektigens salær». Det kan bety den som fremdeles er prosessfullmektig for parten. Men ordlyden åpner også for at bestemmelsen gjelder enhver som har opptrådt som prosessfullmektig for parten i saken.
- (18) De øvrige bestemmelsene i tvistelovens kapittel om prosessfullmektiger gir ikke noe avgjørende støtte for den ene eller andre løsningen. Tvisteloven § 3-6 slår fast at en prosessfullmakt kan tilbakekalles, og at tilbakekallet også binder retten. Poenget med bestemmelsen er at prosessfullmektigen da ikke kan foreta prosesshandlinger for parten. Hverken ordlyden eller forarbeidene til bestemmelsen omtaler det som er spørsmålet i vår sak.
- (19) Heller ikke forarbeidene til § 3-8 drøfter spørsmålet. Tvistemålsutvalget foreslo at ordningen med domstolsfastsettelse av salæret i tvistemålsloven § 52 ikke skulle videreføres. Departementet var av motsatt oppfatning og uttalte følgende om hensynene bak videreføringen av regelen, jf. Ot.prp. nr. 51 (2004-2005) punkt 6.3.2.3 side 53:
- «Departementet er i motsetning til utvalget kommet til at en bør videreføre regelen i tvistemålsloven § 52, se lovforslaget § 3-8, slik at det tosporede system for overprøving opprettholdes. At domstolene fortsatt kan bli bedt om å fastsette godtgjøringen, harmonerer med formålet bak de nye reglene i lovforslaget § 20-5 om utmåling av erstatning for sakskostnader, at domstolene skal kunne påvirke kostnadsnivået. Utvalgets forslag kan bidra til å uthule denne muligheten. Departementet er enig med enkelte høringsinstanser i at dagens regel har hatt en viss prisdempende effekt på advokattjenester.
- Departementet er enig i at det etablerte klagesystemet har en viktig kontrollfunksjon. Men dersom en part – slik utvalgets forslag legger opp til – skal tvinges til å bringe saken inn for disiplinærutvalgene/Disiplinærnemnden, antar departementet at det er mer ressurskrevende enn at retten direkte kan ta stilling til salærkravet. I tillegg vil en slik behandlingsform være mer tidkrevende sammenlignet med å få rettens avgjørelse av salærtvisten.»
- (20) Forarbeidene viser at formålet med bestemmelsen var å gi domstolene er mulighet til å påvirke kostnadsnivået. Ordningen med domstolsfastsettelse av salæret var ansett som en effektiv måte å håndtere dette på. Det har betydning for tolkningen av bestemmelsen.

- (21) Slik lagmannsrettens flertall peker på, vil bestemmelsen kunne miste mye av sin virkning dersom prosessfullmektigen kan omgå ordningen ved å trekke seg som prosessfullmektig. Det er der det er uenighet mellom part og prosessfullmektig, at parten har størst behov for ordningen. Men det er nettopp i disse tilfellene det vil være mest aktuelt at prosessfullmektigens oppdrag avsluttes før saken er ferdig i retten.
- (22) Ankeutvalget peker videre på at § 3-8 setter en frist på én måned for å reise krav om salærfastsettelse i instansen. Tidsfristen begrenser uforutsigbarheten for den tidligere prosessfullmektigen.
- (23) De ankende parter har anført at retten ikke vil ha tilstrekkelig grunnlag for å fastsette salæret for en tidligere prosessfullmektig. Ankeutvalget kan ikke se at det er en avgjørende innvending. Bestemmelsen gjelder bare når prosessfullmektigen har representert parten i saken for retten. Eventuelle problemer med å vurdere om salæret er rimelig eller ikke, kan ikke lede til at parten mister sin rett til å få salæret prøvd av retten. Men retten må selvsagt ta hensyn til en slik mulig usikkerhet ved fastsettelsen av salæret.
- (24) Når det gjelder de ankende parters øvrige anførsler, finner ankeutvalget enstemmig at disse klart ikke kan føre fram.
- (25) Ankeutvalget avgjør sakskostnadene for alle instanser, jf. tvisteloven § 20-9 første og andre ledd. Ankemotparten har vunnet saken for alle instanser og har krav på dekning av sakskostnadene, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Det er ikke tilstrekkelig tungtveiende grunner til å frita de ankende parter fra sakskostnadsansvar. For tingretten er det krevd 23 timers arbeid til en timepris på 1 600 kroner, totalt 36 800 kroner med tillegg av merverdiavgift. For lagmannsretten er det krevd 9 timers arbeid, totalt 14 400 kroner med tillegg av merverdiavgift. For Høyesterett er det krevd det samme. Kravene tas til følge.

S L U T N I N G

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for tingretten betaler A og B – én for begge og begge for én – til C 46 000 – førtisekstusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.
3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler A og B – én for begge og begge for én – til C 18 000 – attentusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.
4. I sakskostnader for Høyesterett betaler A og B – én for begge og begge for én – til C 18 000 – attentusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av kjennelsen.

Ragnhild Noer
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Henrik Bull
(sign.)